

گزارشی از ایستگاه مطالعه کتاب در رواق دارالعباده حرم مطهر رضوی به بهانه قرار گرفتن آثار مرتبط با رهبر شهید(ره) در قفسه‌های آن

وعده‌گاه تماشای اندیشه در ایستگاه مطالعه دارالعباده

تمهیدات وپیش‌بینی‌های انجام‌شده از سوی مسئولان و مدیران حرم مطهر رضوی، مسیر تشریف‌زائران برای زیارت مضجع شریف حضرت امام رضا(ع) و همچنین زیارت مزار مطهر رهبر شهید انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله العظمی‌خامنه‌ای(ره) در حرم مطهر است. بسیاری از زائران و مجاوران پیش یا پس از تشرّف به زیارت، مسیرشان به این رواق افتاده و دقایق و یا ساعتی را در آن سپری می‌کنند. با توجه به همین موضوع و با همت مدیریت پایگاه‌های فرهنگی و تبلیغی حرم مطهر حضرت ثامن‌الحجج(ع)، زیرمجموعه معاونت تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی، بیش از ۶۰ عنوان اثر با موضوع تبیین ابعاد شخصیتی، منظومه فکری و دست‌نوشته‌های امام مجاهد، حکیم و شهید انقلاب اسلامی(ره) در قالب هشت بسته موضوعی کارشناسی‌شده و منتخبی از کتاب‌های غیرفارسی در قفسه‌های ایستگاه مطالعه رواق دارالعباده حرم مطهر رضوی چیده شده است.

■ زائرانی که پای درس آقای شهید(ره) در دارالعباده حرم مطهر نشسته‌اند

در محل این ایستگاه مطالعه، اقشار مختلف جامعه را می‌بینیم؛ مرد و زن، پیر و جوان، کودک و بزرگ، خردسال، نوجوان، جوان و... که در ادامه تهیه این گزارش با برخی از آنان هم‌کلام می‌شویم. بانوی جوانی درحالی که دارد از این فرصت تازه ایجاد شده استفاده می‌کند، می‌گوید: من کتاب خواندن را خیلی دوست دارم و بسیار خوشحالم‌که وقتی به حرم مطهر امام رضا(ع) مشرف می‌شوم هم می‌توانم دقایقی اینجا با شم و کتاب بخوانم. واقعاً حس و حال خوبی است که پس از زیارت می‌توانیم به مطالعه کتاب‌های مرتبط با رهبر شهید انقلاب(ره) بپردازیم. زهرا منبری اهل اصفهان، ادامه می‌دهد: چندین کتاب مرتبط با آثار یا سخنان قائد شهید(ره) را مشاهده کردم و تصمیم دارم در روزهایی که به زیارت مشرف می‌شوم و در فرصتی که دست می‌دهد، این کتاب‌ها را مطالعه کنم.

ناصر شریفی، تاجر تهرانی از دیگر زائران حاضر در این

ایستگاه مطالعه است؛ او بیان می‌کند:

بارها شده فرصتی دست داده که من و خانواده‌ام پس از زیارت به این‌گونه ایستگاه‌های مطالعه کتاب برویم. کتاب‌های خوب و مفیدی در این ایستگاه‌ها برای مطالعه زائران قرار داده‌اند. امروز با کتاب تفسیر سوره حمد از رهبر شهید(ره) آشنا شدم و تصمیم دارم تا مدت زمانی که در مشهد هستیم، پس از زیارت به مطالعه این کتاب بپردازم. به قول معروف پای درس حضرت آقای شهید بنشینم. مینو جوادزاده، دانشجوی رشته ادبیات فارسی از مازندران نیز به دقت قفسه‌ها و کتاب‌های درون آن را نگاه می‌کند. وی معتقد است: فرصت مطالعه، از لحظات سرشار از لذت و دانایی است. کتاب خواندن در حرم مطهر امام هشتم(ع) نیز لذت خاصی دارد. من امروز با کتابی با عنوان «هندسه نبرد» مربوط به امام شهید انقلاب(ره) آشنا شدم. به نظرم آستان قدس کار بسیار درستی انجام داده و کتاب‌های منتسب به رهبر شهید(ره) را در این ایستگاه و در نزدیکی مزار مطهر ایشان برای استفاده و مطالعه زائران قرار داده است.

خانواده‌دیگری اهل آذربایجان شرقی‌رامی‌بینیم‌که مشغول ورق‌زدن کتاب‌های متعلق به این ایستگاه هستند. حمید صدیقی، پسر نوجوان آمده‌نهایت استفاده‌رایکنم. خوشحالم اظهار می‌کند: من پس از زیارت حرم مطهر، با خانواده‌ام در محل این ایستگاه قرار داشتم و تا آمدن آن‌ها سری به کتاب‌های درون قفسه‌ها زدم و با برخی از آثار رهبر شهید(ره) آشنا شدم. یکی از این کتاب‌ها با عنوان «خون دلی که لعل شد» توجه‌م را جلب کرده است. نمی‌دانم تا یکی دو روز دیگر می‌توانم تمام آن را بخوانم یا نه، ولی تلاش‌م را می‌کنم از این فرصت بدست آمده‌نهایت استفاده‌رایکنم. خوشحالم که فرصت زیارت و مطالعه با هم‌برایم فراهم‌شده‌است. مرد کهنسالی اهل کرمان نیز یکی از کتاب‌های این ایستگاه را برداشته و خود را به یکی از صندلی‌های پیش‌بینی‌شده در این محل رسانده و می‌نشیند تا کتاب را تروق کند. سید حسن رضایی می‌گوید: هرچند چشمانم ضعیف شده، اما تا جایی که بتوانم مطالعه می‌کنم. فرزندانم پس

روایتی از یک صبح سه‌شنبه در حرم مطهر رضوی

بال‌هایی برای بال‌شکستگان؛ نجوای دل‌سوختگان در پناه «معین الضعفا علیهم السلام»

کهنه‌بیایم. او افتخار می‌کند که امروز «زائر اولی» است؛ زائری که با نان خریده و آورده‌اند.

همسر شهیدرجایی نیز در این حلقه‌نورانی حاضر است؛ او که سال‌هاست هر گام زیارت‌ش را به یاد همسر شهیدش برمی‌دارد، این آیین هفتگی را فرصتی برای تجدیدمیتاق با آرمان‌ها و آرامش‌جان می‌داند.

■ رد پای مهربانی در لحظه خداحافظی

ظاهر که نزدیک می‌شود، عطر بسته‌های متبرک رضوی فضای رواق را پر می‌کند، اما قصه خدمت به پایان نرسیده است. خادمیان سبزپوش، همچنان پاسدار این امانت‌های ارزشمندند. صندلی‌های چرخ‌دار با همان طمأنینه آغازین به سمت خودروها هدایت می‌شوند. خادمی دست زائری را می‌گیرد، دیگری به تبسمی بطری آب خنکی تعارف می‌کند و چشمان خسته اما روشن زائران را تا درون خودروها بدرقه می‌کنند. کاروان سه‌شنبه آرام‌آرام دور شده و صحن، آماده استقبال از فوج بعدی زائران می‌شود. خط‌حرکت چرخ‌های ویلچر روی سنگ‌های حرم مطهر محو می‌شود، اما پژواک یک جمله تا ابد در گوش رواق‌ها باقی می‌ماند: زمزمه طیبه‌خانم که رو به‌کنید گفت: «دیدید بالاخره امام رضا(ع) صدایم را شنید...».

محمد حسین مروج کاشانی | رواق کتاب در حقیقت،

ایستگاهی برای مطالعه است. ایجاد ایستگاه‌های مطالعه برای زائران و مجاوران در بارگاه مطهر رضوی از اقدام‌های مناسب در این آستان مبارک در راستای ترویج فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی به‌شمار می‌رود. یکی از این ایستگاه‌ها، ایستگاه مطالعه کتاب در رواق دارالعباده حرم مطهر رضوی است. اگر مسیرتان برای تشرّف به زیارت مضجع شریف امام هشتم(ع) از طرف صحن بعثت به سمت رواق شیخ بهایی(ره) به رواق دارالعباده بیفتد، ایستگاهی را مشاهده می‌کنید که با قرار گرفتن چند قفسه کتاب و چند میلمان اختصاصی مناسب، برای زائران آماده شده است تا در فرصتی که دارند به مطالعه کتاب بپردازند. اما بهانه پرداختن به ایستگاه مطالعه کتاب در رواق دارالعباده حرم مطهر رضوی، قرار گرفتن تعدادی آثار چاپی با موضوع تبیین ابعاد شخصیتی، منظومه فکری و دست‌نوشته‌های رهبر شهید انقلاب اسلامی(ره) و کتابخوان‌ترین رهبر جهان، حضرت آیت‌الله‌العظمی‌امام‌شهیدسیدعلی‌حسینی‌خامنه‌ای(ره) در قالب هشت بسته موضوعی کارشناسی‌شده و منتخبی از کتاب‌های غیرفارسی (برای استفاده زائران بین‌المللی) در قفسه‌های این ایستگاه مطالعه است. در ادامه این گزارش با ما همراه باشید.

■ سه‌گانه «زیارت، کتاب و مطالعه»

ایستگاه‌های مطالعه کتاب با هدف ارتقای سطح فرهنگی و فراهم‌سازی بستری مناسب برای بهره‌گیری از فرصت‌های مطالعاتی در فضای معنوی حرم مطهر امام رضا(ع) ایجاد شده‌اند. این ایستگاه‌ها به زائران بارگاه منور رضوی امکان می‌دهند در کنار زیارت و عبادت، بخشی از زمان خود را به مطالعه و ارتقای فرهنگی اختصاص دهند، به‌گونه‌ای که سه‌گانه «زیارت، کتاب و مطالعه» در هنگام تشرّف زائران به این آستان مقدس فراهم شده است.

رهبر شهید انقلاب اسلامی(ره) که به عنوان کتابخوان‌ترین رهبر جهان مطرح هستند، بارها در دوران حیات مبارک خود در سخنان و رهنمودهای ارزنده‌شان، توجه به کتاب و موضوع مطالعه را گوشزد کرده و آن را برای همگان لازم و برای نوجوانان و جوانان، امری واجب می‌دانستند و راه‌اندازی این‌گونه ایستگاه‌های مطالعه در جوار بارگاه منور رضوی در راستای توجه به رهنمودهای آن قائد عظیم‌الشأن است.

■ به یاد آقای کتابخوان ایران در آستان امام رضا(ع)

اینک این فرصت برای زائران آستان قدسی حضرت ثامن‌الحجج(ع) فراهم شده تا پیش یا پس از تشرّف به زیارت مضجع شریف عالم آل محمد(ع)، پای درس آقای شهید ایران(ره) در رواق دارالعباده بارگاه منور امام هشتم(ع) بنشینند.

درباره رواق دارالعباده باید بگوییم این رواق، آخرین رواقی است که در قسمت جنوب شرقی حرم مطهر رضوی و میان صحن مبارک بعثت و رواق شیخ بهایی(ره) قرار دارد. دارالعباده از شمال به صحن آزادی، از مشرق و جنوب به رواق امام خمینی(ره) و از مغرب به رواق شیخ بهایی(ره) پیوند می‌خورد. این رواق، این روزها و با توجه به

در حرم

فاصله میان یک اتاق محقر در حاشیه شهر تا طنین نقاره‌خانه، گاهی به اندازه سال‌ها حسرت و ناتوانی پاک‌ها کش می‌آید. برای آن‌هایی که قامتشان در گذر روزگار خمیده و تازانیه ناتوانی، رمق رفتن را از زانوهایشان گرفته، زیارت، نوری است که از دوردست‌ها بر دل می‌تابد؛ آرزویی که شاید دست‌نیافتنی به نظر برسد. اما سه‌شنبه‌ها در مشهدالرضا(ع) معادلات فاصله‌ها به هم می‌ریزد؛ دست‌هایی گره‌گشا به میدان می‌آیند تا معنای نام کهن «معین‌الضعفا» در جان‌شهر متجلی شود.

■ تقاطع تمنا و کرامت در بست شیخ طوسی

نسیم خنک صبحگاهی در دوربرگردان بست شیخ‌طوسی جریان دارد. خودروها یکی پس از دیگری متوقف می‌شوند. ده‌ها که‌باز می‌شود، حکایت عاشقی آغاز می‌شود. خادمیارانی با حمایل‌های سبز، با احترامی که شایسته میهمانان خاص است، پای رکاب ایستاده‌اند. برای آنان، هر زائر گنجینه‌ای از سال‌ها دلدادگی است.

کلاهای آفتابگیر، آب خنک و ردیف صندلی‌های چرخ‌دار که شبیه بال‌هایی پروازبخش به‌صَف‌شده‌اند، انتظار زائران را می‌کشند. دست‌هایی که توان حرکت ندارند، به دست‌خادمان سپرده می‌شوند؛ پیوندی از سر مهر که مسیر بست طوسی تا صحن انقلاب را به‌کوتاه‌ترین معبر به‌سوی آرامش تبدیل می‌کند. زائران ناتوان، امروز بر دوش اردت خادمان، سبک‌بال به حریم یار می‌رسند.

■ اشک‌های طیبه‌خانم؛ وقتی قاب عکس‌ها زائر می‌شوند

در میان همه‌هم چرخ‌های ویلچر بر سنگفرش‌های مرمرین صحن انقلاب، زنی با موهای سپید نشستۀ که تمام‌دراپایی‌اش را در یک قاب عکس فشرده است؛ تصویر دو برادر شهید که سال‌هاست هم‌صحبت تنهایی‌های او هستند. طیبه‌خانم در حالی که لرزش دست‌شان را با فشردن قاب عکس مهار می‌کند، چشم به‌طای پنجره‌فولاد دوخته‌است.

می‌گوید سال‌ها بود سهمش از حرم مطهر، سلامی از پشت پنجره خانه بود و تماشای گنبد از صفحه تلویزیون؛ «پاهایم دیگر باری نمی‌کند. مادر... دل‌تنگ بودم، اما چطور می‌آمدم؟» بغضش با طنین روضه حضرت معصومه (س) می‌شکند؛ «دیشب تا صبح چشم‌رو می‌هم نگذاشتیم. صبح وقتی ماشین جلو

گزارش

۴۰ سالگی بنیاد فرهنگی رضوی و تجربه تبدیل آموزش از محفوظات به کنش

هشتم مهر، بنیاد فرهنگی رضوی چهار دهه فعالیت را پشت سر می‌گذارد. مجموعه‌ای آموزشی که سال۱۳۶۵ با نگاه آیت‌الله واعظ طبسی(ره) شکل گرفت و از همان ابتدا دو هدف ظاهراً ناسازگار را کنار هم گذاشت؛ پرورش استعدادهای برتر و باز کردن مسیر آموزش با کیفیت برای کسانی که محرومیت اقتصادی، معمولاً آن‌ها را کنار می‌گذارد.

امروز این بنیاد، ستاد راهبری شبکه‌ای از مدارس امام رضا(ع) است، اما مناسبت ۴۰ سالگی بهانه‌ای است برای دیدن چیزی عمیق‌تر، اینکه آیا مدرسه می‌تواند از نقش انتقال‌دهنده محفوظات عبور کند و به کارگاهی برای تمرین زندگی واقعی تبدیل شود؟

مسئله از اینجا آغاز می‌شود که بسیاری از نهادهای آموزشی هنوز در مدار کنکور و رتبه می‌چرخند؛ دانش‌آموز یاد می‌گیرد، امتحان می‌دهد و بعد از مدرسه رها می‌شود.

بنیاد فرهنگی رضوی از ابتدا این مدار را کافی ندانست و فلسفه وجودی‌اش بر تربیت تمام‌ساختی استوار است؛ یعنی پرورش همزمان ابعاد علمی، مهارتی، اخلاقی، اجتماعی، اقتصادی و معنوی.

مسئولان این بنیاد معتقدند نظام آموزشی باید کسی را تحویل جامعه بدهد که بتواند در محیط اطراف خود تغییر مثبت ایجاد کند و پس از دانش‌آموختگی باری از دوش خود و دیگران بردارد، نه اینکه صرفاً مصرف‌کننده امکانات باشد. این نگاه، مدرسه را از فضای منفعل به فضای فعال تبدیل می‌کند.

■ این رویکرد در عمل چگونه دیده می‌شود؟

نخستین واحد آموزشی شبکه در قلعه ساختمان مشهد، منطقه‌ای کمتر برخوردار که امروز شهرک شهید رجایی نام دارد، راه‌اندازی شد. امروز شبکه به ۱۶ واحد به همراه پژوهش‌سرای دانش‌آموزی و کانون زبان رسیده و عمدتاً در مشهد و چناران مستقر است.

مجموع دانش‌آموزان نزدیک به ۷هزار نفر است؛ حدود ۲۰۰ نفر در پیش‌دبستانی، ۲هزار و ۵۰۰ نفر در ابتدایی، ۲هزار و ۱۰۰ نفر در متوسطه اول و همین تعداد در متوسطه دوم.

در بخش دختران، هفت مرکز آموزشی از پیش‌دبستانی تا متوسطه دوم بیش از ۲۲هزار و ۵۰۰ مترمربع فضای آموزشی را پوشش می‌دهند، ۸۰۰ نیروی اجرایی و بیش از ۵۰۰ معلم و مربی را به خدمت گرفته‌اند و حدود ۲هزار و ۵۰۰ دانش‌آموز دختر را میزبانی می‌کنند.

این اعداد نشان می‌دهند عدالت آموزشی اینجا به معنای پایین آوردن استاندارد نیست؛ بلکه به معنای بالا بردن استاندارد به جایی است که معمولاً فراموش می‌شود.

دانش‌آموزان این مدارس فقط یادگیرنده نیستند. آن‌ها در المپیادهای علمی، جشنواره نوجوان خوارزمی و آزمون‌های استعدادهای درخشان حضوری پررنگ دارند و بارها به مراحل استانی و کشوری راه یافته‌اند.

در حوزه قرآن و عترت، تنها در یک سال بیش از ۲۵۵ رتبه ممتاز و منتخب در سطوح ناحیه، استان و کشور کسب کرده‌اند.

■ اما وجه دیگری هم هست که تصویر را کامل می‌کند؛ بازارچه‌های کارآفرینی.

سومین دوره بازارچه تکنیک، هنر، تکاپو با حضور ۳۰۰ دانش‌آموز دختر و پسر از ۱۱ واحد، در فضایی حدود ۱۲۰مترمربع و با ۲۸ غرفه برگزار شد و فروش آن به حدود ۳۳۰میلیون تومان رسید. این بازارچه فرصتی عملی است برای لمس چرخه تولید تا عرضه، مدیریت منابع مالی و مهارت‌های ارتباطی.

بنیاد می‌خواهد تولیدات دانش‌آموزی به‌تدریج به سمت محصولات فرهنگی و معرفتی مناسب برای زائران حرم مطهر هدایت شود تا پیوندی میان مدرسه و فضای زیارتی برقرار شود. فعالیت‌های معنوی نیز لایه دیگری از همین تربیت تمام‌ساختی‌اند. جشن تکلیف دختران کلاس سومی با حضور خانواده‌ها برگزار می‌شود و دانش‌آموزان با پوشش سپید و انجام وضو، ورود خود به سن عبادت را تجربه می‌کنند.

در ماه رمضان محافل انس با قرآن، پوشش‌زندگی با آیه‌ها و اطعام نیازمندان، جزو برنامه‌های ثابت است.

در دهه آخر صفر و مناسبت‌های مذهبی، دانش‌آموزان در قالب خادمیاری، اجرای سرودهای حماسی و مدیحه‌سرایی در حرم مطهر حضور پیدا می‌کنند و گاهی، ساعات زیادی روی صحنه اجرا می‌مانند.

این تجربه‌ها اگر فقط در مناسبت‌ها بمانند سطحی‌اند؛ وقتی به مهارت و کنش اجتماعی گره می‌خورند، بخشی از هویت روزمره می‌شوند.

اینجایک چرخش فکری لازم است. مسئله فقط تربیت دانش‌آموز موفق یا حتی متدین نیست. مسئله این است که نهاد آموزشی چگونه می‌تواند از نقش مصرف‌کننده هویت به نقش تولیدکننده هویت عبور کند. مرکز مشاوره تحصیلی و تربیتی بنیاد، از مهرماه سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ با بسته‌های متعدد فعال شده و آزمون‌های روان‌شناختی، جلسات مشاوره و پیگیری مستمر تا کنکور را پوشش می‌دهد. رویداد سالانه «معنا»، صدها معلم، مربی و معاون پرورشی را گرد هم می‌آورد تا چالش‌های واقعی مسیر مربیگری را بررسی کنند. همکاری با دانشگاه بین‌المللی امام رضا(ع) در محورهایی مانند ریاتیک، تربیت‌معلم و کارورزی دانشجویان، لایه دیگری از این شبکه را می‌سازد. زیرساخت ورزشی هم بخشی از همان نگاه است؛ زمین‌های چمن مصنوعی، سالن‌های چندمنظوره، برنامه‌های تخصصی شنا و ژیمناستیک و المپیادهای درون مدرسه‌ای. اگر از این زاویه نگاه کنیم، بنیاد فرهنگی رضوی در حال آزمون مدلی است که آموزش را از محفوظات صرف خارج کرده و آن را به فرآیندی زنده، مهارتی و مرتبط با زندگی واقعی تبدیل می‌کند. دانش‌آموزی که در بازارچه کارآفرینی فروش می‌کند، همان دانش‌آموزی است که در حرم مطهر خادمیاری می‌کند و در المپیاد علمی رتبه می‌آورد. این سه تجربه اگر از هم جدا بمانند، سه فعالیت جداگانه‌اند؛ اگر به هم وصل شوند، انسانی می‌سازند که هم می‌داند، هم می‌تواند و هم می‌خواهد تغییر ایجاد کند.